

Eesti kabe arengukava aastatel 2010-2012

Koostanud:

Tarmo Tulva

Eesti Kabeliit

Tallinn 2009

Sisukord

1.	Sissejuhatus	3
2.	Lähteseisundi kirjeldus.....	3
2.1.	Põhimõisted.....	3
2.2.	Üldiseloomustus.....	3
2.3.	Ajalugu.....	4
2.4.	Hetkeseis	4
3.	Teemavaldkonnad arengukava koostamisel	5
3.1.	Spordiehitised	5
3.2.	Treenerid	6
3.3.	Kabe üritused	6
3.4.	Harrastuskabe	6
3.5.	Võistluskabe.....	7
3.6.	Kabeklubid	7
3.7.	Kabe rahastamine	8
3.8.	Noored.....	8
3.9.	Kabe juhtimine.....	8
4.	Arengukava.....	9
4.1.	SWOT analüüs	9
4.2.	Eesmärgid	10
5.	Visioon aastani 2015	11

1. Sissejuhatus

Eesti kabe arengukava on kabe arengustrateegiat toetav dokument, mille oodatavateks tulemusteks on kabe alased tegevussuunad ja plaanid aastateks 2010-2012 ning visioon aastani 2015. Tulenevalt Eesti spordisüsteemist hõlmab arengukava endas kolme ühiskonna osapoolt: ühiskondlik sektor, erasektor ning riik. Arengukava seisukohast on tähtis iseloomustada kabesüsteemi, välja selgitada kabe kui spordiala tugevad ja nõrgad küljed ning täpsustada probleemid ja edasised tegevused. Arengukava on hetkeolukorrast lähtuv nägemus, kuidas edasi minna.

Tegemist on alusdokumendina, mida on vajalik pidevalt täiendada.

2. Lähteseisundi kirjeldus

2.1. Põhimõisted

Arengukavas kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- FMJD (Fédération Mondiale du Jeu de Dames) – Maailma Kabeföderatsioon
- Sport – mänguline, valdavalt võistlusliku iseloomuga tegevus või vastav õppetegevus
- Harrastuskabe – (põhiolemuselt mittevõistluslik) harrastus, mille eesmärk on enese arendamine ning rahulolu ja meelelahutuse nimel kabe mängimine
- Võistluskabe – sportlik tegevus, mis on suunatud edu saavutamisele
- Spordiorganisatsioon – mittetulundusühing, mille põhiülesandeks on sportliku tegevuse arendamine (spordiklubi, piirkondlik spordiliit, spordialaliit, spordiühendus, spordi keskliit, rahvuslik olümpiakomitee).
- Kabeklubi – kabealase tegevuse organiseerimiseks ja koordineerimiseks loodud juriidiline isik
- Spordiehitis – kabetamiseks ehitatud või kohandatud hoone, rajatis või selle osa

2.2. Üldiseloomustus

Kabe on Eestis huviala ja harrastus tasemel kindlasti üks populaarseimastest spordialadest. Riikliku statistikaameti andmetel on Eestis 2008. aasta seisuga 852 aktiivselt kabega tegelevat isikut. Samas tuleb arvesse võtta, et selles numbris kajastuvad ainult isikud, kes tegelevad kabega klubilisel või mõnel muul viisil organiseeritud tasemel.

Kabe populaarsus on seoses interneti laialdase levikuga viimastel aastatel kasvanud kogu maailmas. Erinevate internetikeskkondade areng on võimaldanud kabe harrastajate hulka oluliselt suurendada. Ühtlasi on interaktiivsed mängukeskkonnad suurendanud noorte huvi kabe kui võistlusspordi vastu.

Negatiivsema poole pealt tuleb välja tuua kindlasti erinevate kabeliikide rohkus. Laiemalt on levinud maailmas vähemalt 15 erinevat kabe liiki, milles peetakse võistlusi. Tõenäoline aga on, et erinevaid variante ja sümbioose on veelgi rohkem. Erinevate reeglite rohkus muudab kabe sageli algajate jaoks keeruliseks.

Rahvusvahelisel tasemel peetakse võistlusi enamasti 100 ruudulises rahvusvahelises kabes. Üle maailma on käesoleval hetkel FMJD poolt omistatud 70 suurmeistri tiitlit selles mänguliigis. Eestis on hetkel üks rahvusvahelise kabe suurmeister.

Lisaks rahvusvahelisele kabele harrastatakse Eestis laialdaselt ka 64 ruudulisel laual mängitavat vene kabet. Ka 64 ruudulises vene kabes on Eestis hetkel üks suurmeister. Samuti on üks suurmeister kirikabes.

Eesti kabet koordineeriv ja ühendav organisatsioon on Eesti Kabeliit.

Eesti Kabeliit on üleriigiline katusorganisatsioon, mis ühendab vabatahtlikkuse alusel kabet harrastavaid klubisid, seltse ja spordiühendusi kabe edendamiseks ja sellealase töö koordineerimiseks.

2.3. Ajalugu

Eesti Kabeliit asutati 22. aprillil 1990 Eesti NSV Kabeföderatsiooni järglasena. Eesti Kabeliit võeti Maailma Kabeföderatsiooni (FMJD) liikmeks 19. oktoobril 1991 ning on Euroopa Kabe Konföderatsiooni (EDC) asutajaliige 13. augustil 1998. Eesti Kabeliit on Eesti Olümpiakomitee liige.

2.4. Hetkeseis

- Eesti Kabeliidul on 2009. aasta seisuga 17 liikmesklubi 12. erinevas linnas ja maakonnas.
- Eestis korraldatakse meistrivõistlusi kuni 10, 13, 16 ja 19 aastastele noormeestele ja neidudele ning meestele ja naistele nii rahvusvahelises kui ka vene kabes. Täiskasvanutele peetakse mõlemas mänguliigis Eesti meistrivõistlusi ka kiir- ja välkkabes. Lisaks on korraldatakse ebaregulaarselt meistrivõistlusi ka brasiilia, inglise ja pöördkabes ning toimuvad ka Eesti kirikabe meistrivõistlused. 2009. aastal toimus Eestis 30 erinevat Eesti meistrivõistlust erinevates vanuserühmades ja kabe liikides.

- Viimastel aastatel on Eesti mängijad osalenud kõikides vanusegruppides Euroopa noorte meistrivõistlustel. Samuti võetakse osa (ebaregulaarselt) noorte erinevate vanuseklasside maailmameistrivõistlustest ning vene kabe tiitlivõistlustest. Osaletakse ka ebaregulaarselt erinevatel täiskasvanute ja võistkondlikel maailma ja Euroopa tiitlivõistlustel.
- Eestis on kolm rahvusvahelist suurmeistrit ning üks rahvusvaheline meister. Naiste hulgas rahvusvahelised suurmeistrid ja rahvusvahelised meistrid puuduvad.
- Igal aastal korraldatakse maailma tippmängijate osavõtul rahvusvahelist Tallinna turniiri.
- Eestis puuduvad hetkel Eesti Kabeliidu poolt atesteeritud kohtunikud ning puudub kohtunike koolituse ja atesteerimise süsteem.
- Eesti Olümpiakomitee poolt on omistatud 2009. aastaks erinevate kategooriate kabe treeneri kutsetunnistust 16. inimesele.
- Puuduvad spetsiaalselt kabe mängimiseks mõeldud spordirajatised. Püsivalt renditakse võistluste läbiviimiseks Malemaja ruume, samuti on paljudel klubidel võimalused rentida klubilise tegevuse läbiviimiseks erinevaid spordi ja vabaaja rajatisi.
- Kabet finantseeritakse peamiselt riiklikest või munitsipaal vahenditest ning seda ka suures osas noortega tegelemiseks. Suurenenud on oluliselt kabetajate omafinantseerimise osakaal. Erasektori toetus Eesti Kabeliidule või kabele tervikuna on minimaalne. Tippmängijatele riiklik toetussüsteem puudub.
- Info kiireks vahetamiseks kabetajate vahel on rakendatud erinevaid elektroonilisi suhtluskanaleid. Samuti on internetist leitav ka võistluskalender.
- Euroopa Kabe Konföderatsiooni peakontor asub Tallinnas Malemajas

3. Teemavaldkonnad arengukava koostamisel

3.1. Spordiehitised

3.1.1. Hetkeseis

Kabega tegelemiseks ei ole vaja spetsiaalseid spordirajatisi. Nii Eesti Kabeliit kui ka kabeklubid rendivad ruume erinevates spordi ning vabaajarajatises. Peamiseks Eesti meistrivõistluste läbiviimise kohaks on kujunenud Malemaja Tallinnas.

3.1.2. Probleemid

- Probleemiks on klubide suutlikkus maksta ruumide eest renti.

3.2. Treenerid

3.2.1. Hetkeseis

Hetkel on Eestis 16 Olümpiakomitee poolt atesteeritud erineva kategooria kabe treenerit. Kuna Eesti Kabeliidu liikmesklubide arv on hetkel 17, siis võib üsna kindlalt väita, et suur osa klubisid tegutsevad ilma atesteeritud treenerita. Suuremal enamusel treenerikutse saanutest puudub pedagoogiline eriharidus. Noori ja aktiivselt tegutsevaid treenereid tuleb juurde väga minimaalselt.

3.2.2. Probleemid

- Treenerite töö tasustamine riiklikul või kohaliku omavalitsuse tasandil on ebapiisav ning puuduvad sotsiaalsed garantiid tulevikuks.
- Puudub võimalus saada põhjalikumalt kabe alast haridust.

3.3. Kabe üritused

3.3.1. Hetkeseis

Eesti Kabeliidu poolt on igal aastal kinnitatud kalenderplaani, kus on arvesse võetud rahvusvahelist kalendrit, klubide võistluskalendrid ning samuti võistluste korraldamisega seotud küsimusi. Väiksemaid muudatusi viiakse kalenderplaani sisse operatiivselt ja vastavalt vajadusele. Suur osa kalenderplaani üritustest on korraldatud Eesti Kabeliidu poolt.

3.3.2. Probleemid

- Info vahetamise kiirus on sageli ebapiisav, mis omakorda põhjustab lahkkelisid kalenderplaani koostamisel.
- Probleemiks on olnud ka tiitlivõistluse puhul võistluspaikade valik. Siiani on lähtutud põhimõttest, et koondkuludelt (transport, ruumide rent, majutus jne) kõige odavam võistluspaik on alati esimesena eelistatud.

3.4. Harrastuskabe

3.4.1. Hetkeseis

Suurem osa täiskasvanute klubilisest tegevusest on harrastusspordi tasemel. Eesti Meistrivõistlustel osalevate klubide arv on klubide üldarvuga võrreldes väga väike. Enamus klubisid on suunanud oma tähelepanu noortele, sest selles valdkonnas eraldab riik toetust.

3.4.2. Probleemid

- Kabe kui spordiala vähene atraktiivsus laiemal avalikkuse silmis.
- Infopuudus kohalikul tasemel toimuvate ürituste kohta.
- Vähene meediakajastus.
- Kohalike aktivistide vähene tunnustatus riiklikul tasemel.
- Keeruline majanduslik olukord võistluste korraldamiseks ning kabetajate võistlustele saatmiseks.

3.5. Võistluskabe

3.5.1. Hetkeseis

Hetkel puuduvad Eestil tipptasemel mängijad, kes osaleksid regulaarselt rahvusvahelistel kõrge tasemega turniiridel. Kõrgeid kohti täiskasvanute tiitlivõistlustelt pole kunagi saavutatud. Noorte vanuseklassidest on olemas vähesed tipp tulemused. Võistkondlikult tasemelt jääme alla nii Venemaale, Lätile, Leedule kui ka paljudele teistele Euroopa riikidele.

3.5.2. Probleemid

- Kabe vähene atraktiivsus ja meediakajastus.
- Puuduvad võimalused tipp sportlasena ennast ära elatada.
- Tipp tasemel treenerite puudus.
- Tippude ja võistkondade ühtne ettevalmistus tiitlivõistlusteks puudub.
- Ebapiisav finantseerimine tiitlivõistlustele lähetamisel.

3.6. Kabeklubid

3.6.1. Hetkeseis

Eesti Kabeliidul on 17 liikmesklubi ja puuduvad andmed selle kohta, et kabega peale nende klubide veel kuskil mingil muul organiseeritud viisil tegeletakse. Eesti Meistrivõistlustel osaleb nendest klubidest regulaarselt ligikaudu kolmandik. Paljudel klubidel puuduvad võimalused ruumide rentimiseks, et regulaarselt edendada klubilist tegevust.

3.6.2. Probleemid

- Klubide omavahelise koostöö koordineerimatus
- Vähene riiklik toetus klubilisele tegevusele
- Passiivseid klubisid liiga palju. Tegutsetakse ainult kohalikul tasandil, aga tiitlivõistlustele esindajaid ei saadeta.

- Suuremalt jaolt püsib klubiline tegevus ühe-kahe kohaliku inimese aktiivsusel. Nende inimeste loobumise järel klubiline tegevus enamasti ka häabub.

3.7. Kabe rahastamine

3.7.1. Hetkeseis

Hetkel toetub kabealase tegevuse finantseerimine peamiselt riiklikele ja kohalike omavalitsuse vahenditele. Kabe kui spordiala atraktiivsus on väga madal ja seetõttu on erasektorist toetajate hankimine ülimalt problemaatiline.

3.7.2. Probleemid

- 95% Eesti spordisüsteemis liikuvatest rahadest kulutatakse Olümpiamängudel kavas olevatele aladele.
- Erasektorist toetuste hankimine väga keeruline.
- Praktiliselt 100% kabele laekuvatest rahadest on sihtotstarbeliseks kulutamiseks, mis ei jäta Kabeliidule väga palju otsustusruumi, kuhu ja millisesse valdkonda rahasid suunata.
- Täiskasvanute spordil puudub igasugune riiklik toetus.

3.8. Noored

3.8.1. Hetkeseis

Toimuvad Eesti meistrivõistlused neljas vanuseklassis, kahes kabe liigis nii poistele kui tüdrukutele. Kabeklubisid rahastatakse hetkel peamiselt läbi noorte Eesti meistrivõistlustel näidatud tulemuste. Tiitlivõistlustelt viimastel aastatel on saavutatud mitmeid esikümne kohti.

3.8.2. Probleemid

- Kandepind suhteliselt kitsas.
- Noorte jaoks on kabe hetkel üsna perspektiivitu ala (ei paku võimalusi tippsportlaseks saada).
- Vahendite nappuse tõttu on sageli tugevatel arenguks vajalikel turniiridel osalemine keeruline.
- Pädevate ja aktiivselt tegutsevate treenerite nappus.

3.9. Kabe juhtimine

3.9.1. Hetkeseis

Eesti Kabeliidu töö põhineb vabatahtlikkuse alusel. Ühtegi palgalist täis tööajaga töötajat Kabeliidul ei ole. Palju konflikte Kabeliidu sees klubide ja isikute tasandil pärsvivad Kabeliidu tööd ja edasist arengut.

3.9.2. Probleemid

- Probleemid ja konfliktid isiklikul tasandil.
- Vabatahtlik töö põhimõttel, et kui viitsin, siis teen ja kui ei viitsi, siis ei tee üldse või teen homme.
- Pole võimalik kohustada kedagi, ainult paluda.
- Palju kriitikuid ja vähe neid, kes tahaksid midagi reaalselt ära teha.

4. Arengukava

4.1. SWOT analüüs

4.1.1. Tugevused

- Mitmekesine ja üsna tihe võistluskalender
- Noorte huvi kabe vastu ja taseme tõus viimastel aastatel
- Aktiivsete ja reaalselt tegutsevate klubide olemasolu
- Euroopa Kabe Konföderatsiooni asukoht ja juhtkond Eestis
- Tiptasemel turniiride korraldamine Eestis
- Elektrooniline infovahetus internetis ja meili teel.

4.1.2. Nõrkused

- Rahalised vahendid väga piiratud
- Treenerite vähesus ja nõrk tase
- Väga minimaalselt tiptasemel mängijaid
- Vabatahtlikkuse alusel töötav katusorganisatsioon
- Treenerite tasustamine minimaalne
- Litsentseeritud kohtunike puudumine
- Sisemised vastuolud erinevate klubide ja isikute vahel

4.1.3. Võimalused

- Treenerite ja kohtunike koolitamine
- Kabeliidu sisemise koostöö parandamine
- Interneti võimaluste laialdasem kasutamine
- Suurema avaliku tähelepanu saavutamine
- Elektrooniliste laudade muretsemine ja selle kaudu võistluste parem jälgitavus

- Vahendite leidmine väljaspool Eestit (Euroopa Liit)
- Avalike ürituste korraldamine kabe populariseerimiseks
- Tippmängijate ettevalmistuse ühtlustamine nii täiskasvanute kui noorte tasemel

4.1.4. Ohud

- Keerulisest majandusolukorrast tulenev riiklike ja munitsipaalfinantseeringute vähenemine
- Aktiivsete eestvedajate loobumine nii klubisel kui ka riiklikul tasandil
- Lahkhelide süvenemine klubide ja/või erinevate isikute vahel
- Treeneritöö vähesest väärtustamisest tulenev treeningtöö taseme langus ja treenerite vähesus

4.2. Eesmärgid

4.2.1. Sotsiaalsed

- Kabeklubide tegevuse soodustamine
- Noortespordi tähtsustamine
- Koostöö parandamine kõikidel tasanditel
- Rahvaspordiürituste korraldamine
- Laiema kandepinna leidmine kabele

4.2.2. Sportlikud

- Tippspordi toetamine
- Treenerite koolitamine
- Kohtunike litsentseerimissüsteemi väljatöötamine ja ellurakendamine
- Kohtunike koolitamine
- Tiptasemel turniiride läbiviimine
- Noortespordi toetamine

4.2.3. Majanduslikud

- Lisafinantseerimisvõimaluste leidmine
- Eelarvedistsipliinist kinnipidamine
- Heade raamatupidamistavade järgmine nii klubisel kui ka riiklikul tasandil
- Peasponsori leidmine kabele

5. Visioon aastani 2015

- Välja on kujunenud struktuur, kus on omavahel seotud tippkabe, noored, treenerite koolitus, kohtunikud ja harrastussport
- Tippportlastega töötab vähemalt üks kvalifitseeritud treener
- Eesti on korraldanud vähemalt ühe tiitlivõistluse kas noorte või täiskasvanute tasandil
- Korraldatakse jätkuvalt suurmeistrite tasemel Tallinna turniiri
- Toimuvad Eesti noortekoondise laagrid ning on määratud üks noorte koondise treener
- On leitud toetajaid ka erasektorist
- Kabe on muutunud atraktiivsemaks tänu mängude paremale jälgitavusele läbi interneti
- Korraldatakse regulaarseid kohtunike (täiend) koolitusi
- Välja on töötatud ja juurutatud kohtunike atesteerimise süsteem
- Välja on töötatud ja juurutatud kabetajate litsentseerimise süsteem
- Kabe kandepind on laienenud ja igas maakonnas töötab vähemalt üks aktiivne kabeklubi
- On tagatud stabiilne finantseerimine tiitlivõistlustel osalejatele
- Möttemängude (sh kabe) algõpetus vähemalt ühe kooli tunniplaanis
- Korraldatakse harrastusspordi üritusi kabe populaarsuse tõstmiseks